

LIBRIS

We know
books

SAVATIE BAȘTOVOI

FETELE TRISTEȚII

Împodobită cu linogravuri ale autorului

CATHISHA

CUPRINS

Fetele tristeții	5
Părăsirea	15
Așteptarea	25
Nemuțumirea	43
Înfrângerea	55
Dorul	67
Lenea	79
Melancolia	89
Sărăcia	105
Vinovăția	121
Frica	133
Despărțirea	145
Aducerile-aminte	155
Jignirea	167

Rușinea	177
Dezamăgirea.....	187
Invidia	195
Gelozia.....	205
Pocăința.....	213
Moartea	221

SOARELE NEGRU AL MELANCOLIEI*

Georg Trakl

Fețele tristeții

1. Așa cum soarele are o singură față ori din ce loc ar fi privit, tot așa tristețea are fețe nenumărate, după felul și socotința privitorului.

1.1. Ochiul învățat să vadă soarele ca pe un izvor de lumină nu poate gândi un soare negru care răspîndește întuneric, căci aceasta este împotriva ideii de soare. La fel și bucuria, care este lumina sufletului, răspîndind lumină în tot trupul, n-ar fi trebuit să aibă o oglindă întunecată, străină de firea noastră luminoasă, așa cum este tristețea cu întunericul ei de multe feluri.

2. Așa cum cerul și pământul sînt pline de miresme, gusturi, zgomote și culori nenumărate, pe care nimeni

nu le-a putut cunoaște pînă la capăt, tot așa sufletul omenesc este mișcat de stări nenumărate, născătoare de tot atîtea gînduri. Dar, dacă lumea trecătoare este atît de bogată în arătări neîncetate, care alcătuiesc oa-reșcum gîndurile răzlețe ale pămîntului, cu atît sufletul veșnic al omului va fi mai plin de trăiri și simțăminte cărora doar Dumnezeu Ziditorul le știe ordinea și amestecul.

2.1. Între acestea, tristețea este cu deosebire mai cuprinzătoare, căci, așa cum o știe fiecare, acoperă și cea mai mare parte a vieții, arareori aflîndu-se om care să o biruie cu covîrșire pentru a ajunge la bucurie.

2.2. Căci prin nimic nu poate fi biruită tristețea decît prin împăcarea cu Dumnezeu, asemenea împăcării copilului înstrăinat regăsit de Părintele său. Toate celelalte bucurii omenești și zăbave nu sînt decît fețe amăgitoare ale tristeții, căci, luînd chip de părelnică fericire și stăpînire, pricinuiesc mincinoasă mîngîiere, ca și pe cei buni să-i piardă.

3. Așa cum din aceleași corzi vioara scoate muzica veselă și tristă, tot așa sufletul se bucură și se întristează din aceleași adâncimi.

3.1. Nu există oameni veseli și oameni triști, căci numai gândurile ne fac veseli sau triști. De aceea, nu alcătuirea omului ne preocupă, ci mai degrabă felurimea și natura gândurilor care pot pînă și firii să-i întipărească o față veselă sau tristă.

4. Atunci cînd soarele strălucește, el umple cerul de lumină, căzînd pe pămînt, peste ape și grădini, descoperind tot ce înainte era ascuns, făcînd vederea însăși cu putință.

4.1. Ochiul este cel care vede, dar la ce ne-ar folosi ochiul dacă nu ar fi lumina? În întuneric nu mai este deosebire între orb și cel văzător.

4.2. Lumina strălucește, dar într-un fel este ea în mijlocul soarelui, în alt fel, în spatele norilor și în alt fel, în umbra copacilor.

4.3. În încăperile oamenilor lumina pătrunde prin ferestre, iar acolo unde nu sînt ferestre, lumina aproape că nu ajunge, lăsînd loc întunericului. În beciuri, și în peșteri, și în adînciturile pămîntului lumina nu pătrunde decît dusă de om, lăsînd ca întunericul să domnească împotriva puterii de netăgăduit a soarelui.

4.4. În același fel sufletul se luminează diferit de lumina bucuriei, fiind la început arzător ca soarele, apoi ca un nor abia străbătut de lumină, apoi ca o umbră, iar, în cele din urmă, întunecîndu-se ca o peșteră în care nu ajunge lumina. Mai bine zis, sufletul nostru este și soare, și nor, și grădină, și apă, și peșteră rece, toate laolaltă și nimic din acestea.

4.5. Dacă soarele cu orbitoarea lui lumină tot lasă locuri umbrite și întuneric, oare cît întuneric va aduce un soare negru răsărit în pieptul unei făpturi atît de mici ca omul?

5. Pentru fiecare culoare și fiecare gust, pentru fiecare zgomot și fiecare formă, pentru foșnetul copacilor

și vuietul vîntului, pentru strigătul vulpilor și săritura iepurelui, pentru căderea pietrei în adîncul apei, pentru nisipul care se ridică de sub peștele speriat de alt pește, pentru lumina stelei care se ascunde de altă stea, pentru împiedicătura mielului fătat în iarbă, pentru pasărea căzută în zăpadă, pentru aluna rostogolită în crăpătura de pe acoperiș, pentru umbra celui care pleacă, pentru lumină și pentru întuneric, pentru nechezatul calului și izbitura berbecului, pentru capra lovită în ultima ei săritură, pentru sfîrșitul uleiului la cina săracului, pentru laptele care dă în foc, pentru pleopa care se lasă, pentru răcoarea bătrîneții, pentru trosnetul focului, pentru dulceața vinului, pentru toate acestea și toate pe care nu le știm există un simțămînt și o clipă omenească.

5.1. Toate cîte sînt în cer și pe pămînt, în ape și în adîncuri, au fost făcute pentru om ca să-l bucure și să-l împlinească. De aceea, privind lărgimea acestei lumi, cu adîncimile oceanelor în care omul nu s-a pogorît și depărtarea stelelor la care omul nu poate ajunge, să

fim încredințați că, pentru toate câte sînt, văzute și nevăzute, am fost înzestrați cu simțuri și vederi în măsură să cunoască și să supună tot ce este zidit, după cum scrie prorocul David: „Ce este omul că-Ți amintești de el? Sau fiul omului, că-l cercetezi pe el? Micșoratu-l-ai pe dînsul cu puțin față de îngeri, cu mărire și cu cinste l-ai încununat pe el, pusu-l-ai pe dînsul peste lucrul mîinilor Tale, toate le-ai supus sub picioarele lui. Oile și boii, toate; încă și dobitoacele cîmpului; păsările cerului și peștii mării, cele ce străbat cărările mărilor”.

Psalmul 8

5.2. Toate sînt pentru om și cunoscute omului, iar din mulțimea și felurimea celor zidite putem bănuși lărgimea sufletului omenesc și felurimea nesfîrșită a trăirilor lui, fără a mai pune la socoteală descoperirile dumnezeiești la care sîntem chemați și care ne fac văzători și cunoscători ai tainelor celor mai presus de tot ce este nepătruns în cele zidite, făcîndu-ne părtași îngerilor în cunoaștere, dincolo de orice tresăltare vremelnică, deschizînd pentru noi poarta veșniciei.

5.3. Îngerii descoperă oamenilor experiența netrupească a cunoașterii lui Dumnezeu, iar în schimb învață de la oameni cunoașterea lui Dumnezeu în trup. În această dăruire a cunoașterii îngerii și oamenii se desăvârșesc în iubirea față de Dumnezeu, așa cum ne descoperă Sfântul Dionisie Areopagitul.

5.4. Tot ce este în lume a fost făcut de Dumnezeu pentru a ne bucura și a ne sluji. Felurimea nesfârșită a fructelor și poamelor, culorile peștilor și formele legumelor, mirosurile florilor și amețeala drojdiilor – pentru toate Dumnezeu ne-a dat simțuri ca să le putem gusta, să ne putem bucura și, săturându-ne și întărindu-ne, să mulțumim.

5.5. Nu pentru mâncare și băutură a făcut Dumnezeu atîta frumusețe și diversitate, ci pentru bucurie, căci, dacă ar fi urmărit să ne hrănească, ar fi putut să ne facă asemenea copacilor care cresc și se înalță sute de ani doar de la lumina soarelui și din seva pămîntului sau să ne sature cu o singură mâncare, asemenea

multora dintre vietuitoare. Dar Dumnezeu a lăsat ca și mîncarea, și toate nevoile omului să fie însoțite de bucurie, atît de bucuria gustului, cît și a vederii, a mirosului, a atingerii și a stărilor pe care fiecare mîncare și băutură le pricinuieste. Iar toate acestea s-au făcut din iubire, ca bucurîndu-ne să ne amintim pururea de Ziditorul și Părintele nostru.

5.6. Nu așa a făcut diavolul care, urînd oamenii, a uneltit în așa fel încît tot ce ne pricinuieste bucurie să ajungă pricină de tristețe, orice dulceață și orice frumusețe să se prefacă în amărăciune și pustiire, așa ca nici un om să nu fie ferit de ispita întristării, a durerii și a morții. A cunoaște uneltirile diavolului și felul în care abate tristețea asupra noastră este totuna cu a avea ochi care văd în întuneric. Din cele contrare, adică din fețele cele multe ale tristeții, să deducem cele despre bucurie. Căci cel ce își cunoaște ascunzișurile sufletului poate și la vreme de întristare să rămînă neclintit în nădejde, așa cum stăpînul hambarelor cunoaște cotloanele și poate cele de trebuință a le scoate, chiar și de nu va

avea făclie să o aprindă. Răbdarea în întuneric se preface ea însăși în lumină, astfel ca să se plinească pro-rocia: „Poporul care stătea în întuneric a văzut lumina mare și celor ce ședeau în latura și în umbra mor-ții lumină le-a răsărit”.

Matei 4, 16

